

Nr 74.

Av herr Spångberg m. fl., *angående mandatfördelningen vid val enligt kommunallagarna samt lagen om församlingsstyrelse.*

I vid 1935 års riksdag väckta motioner, nr 175—177 i andra kammaren, föreslog socialistiska gruppen att bestämmelserna om stads uppdelning i valkrets enligt paragraf 15 i lagen om kommunalstyrelse i stad, om kommuns uppdelning i valkrets enligt paragraf 34 i lagen om kommunalstyrelse på landet samt om församlings uppdelning i valkrets enligt paragraf 31 i lagen om församlingsstyrelse måtte utgå ur respektive författningar. Här ifrågavarande paragrafer innehåller bestämmelser om att valkretsindelning skall äga rum då invånarantalet inom området överstiger 10.000 personer.

Som skäl för den av oss föreslagna ändringen tillät vi oss påpeka huru det ofta uppstår uppenbara missförhållanden vid mandatfördelning i proportion till inom hela området avgivna röster. Det ena partiet blir överrepresenterat under det att ett annat erhåller mindre antal representanter än vad dess röstsiffra egentligen berättigar till. Här påtalade missförhållanden blir så mycket mer framträdande som valbarheten ej inskränkes till valkretsarna. En inom området valbar person kan nämligen väljas inom vilken valkrets som helst.

Vi anser att en ändring av nu gällande författningar bör företagas så, att varje parti blir säkrat till det antal mandat, som de avgivna rösterna berättigar det till. Detta kan lämpligen ske kenom att hela valområdet utgöres av en enda valkrets. Några tekniska svårigheter kan ej behövas konstrueras upp som hinder för en rättvis mandatfördelning. För övrigt kan i praktiken valkretsarna ej hållas inom ramen av 10.000 invånare. Även nu finns nämligen i de större städerna valkretsar på upp till 100.000 invånare och däröver. Under sådana förhållanden förefaller det tämligen meningslöst att en kommun eller stad skall indelas i valkretsar så snart invånarantalet överstiger 10.000 personer.

På konstitutionsutskottets hemställan avslogs motionerna av riksdagen. Vid konstitutionsutskottets utlåtande fanns dock fogade reservationer från ledamöter, representerande både socialdemokrater, frisinnade och höger. Denna reservation gick visserligen ut på avslag men med en motivering, som i princip anslöt sig till motionernas syfte. Reservanten herr Lundqvist framhöll detta ytterligare i sitt anförande

i kammaren men ansåg, att hela detta problem måste underkastas en ingående utredning, samt trodde att det om reservanternas mening fanns flera i utskottet än vad som framgick av handlingarna.

Av behandlingen av denna fråga framgår sålunda, att man från skilda håll anser att ändring av här ifrågavarande bestämmelser bör komma till stånd. Vi anser att en riktig lösning erhålles genom att helt avskaffa valkretsindelningen, men vi ha givetvis inget emot att denna vår mening prövas vid en utredning.

Med hänvisning till vad här sålunda anförts föreslå vi,

att riksdagen hos regeringen anhåller om, att regeringen måtte låta utreda och för riksdagen framlägga förslag åsyftande rättvis mandatfördelning i enlighet med vad vi i motionen anført beträffande val enligt

- 1) lagen om kommunalstyrelse i stad,
- 2) lagen om kommunalstyrelse på landet, samt
- 3) lagen om församlingsstyrelse.

Stockholm den 15 januari 1936.

Aug. Spångberg.

Torsten Henrikson.

Viktor Herou.

Albin Ström.

K. Kilbom.

Verner Karlsson.

Nils Flyg.

Arv. Olsson.
